

**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO-||nastica Disciplina collapsa
restau-||randa, pristinoque nitori || restituenda.||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

1. Ex Concilijs Oecumenicis Ephesino, Constantinopolitano Lateranensi, Basiliensi, Ferrariensi.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

DE DISCIPLINA ECCLESIASTICA

LIBER SECVNDVS.

CAP. I.

Ex Concilijs & decretis.

Hinc Concilijs Ecclesiasticis grauissima auctoritates & testimonia selectissima de disciplina Ecclesiastica, iuxta annotationes Ecclesiasticas D. Iouenij Parisiensis, ac primum desinuntur testimonia ex Classe prima Oecumenicorum Conciliorum sectione prima, ad rationem Methodi quartam cap. 7. propositam supra. lib. 1.

Ex Concilio Ephesino Canone 8. Communibus malis maior curatio adhibenda est, cum maiora detrimenta adferant.

Ex Concilio Constantinopolitano 1. Canon. 3.

Ineptum enim est, ut alijs bene preceatur, qui necesse habet sua curare vulnera.

Ex Concilio Constantinopolitano quarto. Ceterum, non est omnino necesse, negotia fidei expresso in concilijs generalibus agi, satis est de his tractari quae spectant bonos mores & Ecclesiae hierurchiam, quae ad rectam fidem conseruandam conducunt maximè. Ex eodem Concilio Canone 1. à Gratiano citato. Si quis semel notatus fuerit inuidiae vel contentionis vitio, & rursus in hoc ipsum inciderit, sciat se primam causam, ex qua inuidia vel contentio nascitur in interioribus

bus

bus medullis habere reconditam. Oportet ergo eum per contraria atque diuersa curari. id est, per humilitatis exercitium. Exercitia verò humilitatis sunt si se vilioribus officijs subdat, & ministerijs indignioribus tradat ita namque arrogantia & humanæ gloriæ vitium euitari vel curari poterit, vt in consuetudinem humilitatis affectus ultra iam non incidat in arrogantia & vanæ gloriæ delictum, sed in singulis huiusmodi vitijs cura similis adhibeatur.

Ex Concilio Lateranensi Canone septimo. Irrefragabili constitutione sancimus, vt Ecclesiarum Prælati ad corrigendum subditorum excessum maximè Clericorum, & reformandum mores prudenter & diligenter intendant, ne sanguis eorum de suis manibus requiratur. Vt autem correctionis & reformationis officium liberè valeant exercere, decernimus, vt executionem ipsius nulla consuetudo vel appellatio valeat impedire. nisi excefferint talibus obseruanda. Excessus tamen Canonice Ecclesiæ Cathedralis, qui consueuerunt corrigi per capitulum, per ipsum in ipsis Ecclesijs (quæ talem hæctenus consuetudinem habuerunt) ad commonitionem & iussionem Episcopi corrigantur iofra terminum competentem ab Episcopo præfigendū. Alioquin ex tunc Episcopus dominum habens præ oculis, omni contradictione cessante ipsos prout animarum cura exegerit, per censuram Ecclesiasticā corrigere non postonat.

Sed & alios eorum excessus corrigere non ommittat, prout animarum cura requirit, debito
tamen

tamen ordine in omnibus obseruato. Cæterum si Canonici absque manifesta & rationabili causa, maximè in contemptum Episcopi, cessauerint à diuinis, Episcopus nihilominus si voluerit, celebret in Ecclesia eadem. & Metropolitanus ad que relam ipsius tanquam super hoc delegatus à nobis taliter eos per censuram Ecclesiasticam cognita veritate castiget, quod pœnæ metualia de cætero non præsumant. Prouideant itaque diligenter Ecclesiarum prælati, vt hoc salutare statutum ad quæstum pecuniæ, vel grauamen aliquod non conuertant: sed illud studiosè ac fideliter exequantur, si canonicam voluerint effugere vltionem, quoniam super his Apostolica sedes, autore Domino, attentissimè vigilabit.

8. Qualiter & quando debeat prælatus procedere ad inquirendum & puniendum subditorum excessus, ex autoritatibus noui & veteris Testamenti colligitur euidenter, ex quibus postea processerunt canonicæ sanctiones, sicut olim aperte distinximus, & nunc sacri approbatione Concilii confirmamus. Legitur enim in Euangelio, quod villicis ille, qui diffamatus erat apud dominum suum, quasi dissipasset bona sua audiuit ab illo: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare. Et in Genesi Dominus ait: Descendam & videbo, vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint. Ex quibus auctoritatibus manifestè comprobatur, quòd non solum cum subditus, verum etiam cum prælatus excedit, si per clamorem & famam ad aures superioris peruenerit, non quidem à maleuolis

leuolis & maledicis sed à prouidis & honestis, nec semel tantum, sed sæpè (qui clamor innuit, & difformatio manifestat) debet coram Ecclesiæ senioribus veritatem diligentius perscrutari, & si rei poposcerit qualitas, canonica districtio culpam feriat delinquentis, non tanquam sit autor & iudex, sed quasi deferente fama vel denunciante clamore, officij sui debitum exequatur. Licet autem hoc sit obseruandum in subditis, diligentius tamen obseruandum est in prælatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittam. Et quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur, non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, nonnunquam verò ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. Ideò sancti Patres prouidè statuerunt, vt accusatio prælatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat ædificium: nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsè, sed etiam malignæ criminationis ianua præcludatur. Verùm ita voluerunt prouidere prælatis ne criminarentur iniustè, vt tamen cauerent ne delinquerent insolenter contra morbum, vtrumque inuenientes congruam medicinam: videlicet vt criminalis accusatio, quæ ad diminutionem capitis (id est degradationem) intendit, nisi legitima præcedat inscriptio nullatenus admittatur.

Sed cum super excessibus suis quisquam fuerit informatus, ita vt iam clamor ostendit, qui diutius sine scandalo dissimulari non possit, vel sine periculo tolerari, absque dubitationis scrupulo,

P

ad

ad inquirendum & puniendum eius excessus, nō ex odij fomite, sed charitatis procedatur affectu, quatenus si fuerit grauis excessus etsi non degradetur ab ordine, ab administratione tamen amouetur omninō, quod est secundum Euangelicam sententiam à villicatione villicum amoueri, qui nō potest villicationis suæ dignā reddere rationem. Debet igitur esse presens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi se per contumaciam absentauerit, & exponenda sunt illi capitula, de quibus fuerit inquirendum, ut facultatem habeat defendendi seipsum. Et non solum dicta sed etiam nomina testium sunt ei, ut quid vel à quo sit dictum appareat publicanda: nec non exceptiones & replicationes legitimè admittendæ, ne per suppressionem nominum infirmandi, per exceptionum verò exclusionem, deponendi falsum audacia præbeatur.

Ad corrigendos itaq; subditorum excessus tanto diligentius debet prælatus assurgere, quanto dånabilius eorum offensas desereret incorrectas contra quos ut de notorijs excessibus taceatur, etsi tribus modis possit procedi, per accusationem videlicet denunciationem & inquisitionem eorum, ut tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne forte per leue compendiū, ad graue dispendium veniatur: sicut accusationem legitima præcedere debet inscriptio, sic & denunciationem charitatiua admonitio, & inquisitionem clamorosa insinuatio præuenire, illo semper adhibito moderamine, ut iuxta formam iudicij sententiæ quoque forma dicatur. Hunc tamen
ordi-

ordinem circa regulares personas non credimus
 vsque quaque seruandum, quæ cum causa requi-
 rit, facilius & liberius à suis possunt administra-
 tionibus amoueri. Ex eodem Concilio Canone
 12. In singulis regnis siue prouincijs fiat de trien-
 nio in triennium, saluo iure dioecesanorum Pon-
 tificum, commune Capitulum Abbatum atque
 Priorum, Abbates proprios non habentium, qui
 nõ consueuerunt tale capitulũ celebrare ad quod
 vniuersi conueniant, præpeditiõnem canonicam
 non habentes apud vnum de monasterijs ad hoc
 aptum: hoc adhibito moderamine, vt nullus eorũ
 plus q̃ sex euectiones & octo personas adducat.
 Aduocent autem charitatiuè in huius nouitatis
 primordijs duos Cisterciensis ordinis Abbates vi-
 cinos ad præstandum sibi consilium & auxilium
 opportunum, cum sint in huiusmodi capitulis ce-
 lebrandis ex longa consuetudine plenius infor-
 mati. Qui absq; contradictione duos sibi de ipsis
 associent quos viderint expedire. Ac ipsi quatuor
 præsent capitulo vniuerso, ita qui ex hoc nullus
 eorum auctoritatem prælationis assumat: vnde
 cũ expedierit, prouida possint deliberatione mu-
 tari. Huiusmodi verò capit. aliquot certis diebus
 continuò iuxta morè Cisterciensium celebrètur,
 in quo diligèns habeatur tractatus de reforma:io-
 ne ordinis & obseruantia regulari, & quod statu-
 tum fuerit, illis 4. approbantibus, ab omnibus in-
 uiolabiliter obseruetur omni excusatione & cõ-
 traditione ac appellatiõne remotis, prouiso nihi-
 lominus, vbi sequèti termino debeat ca. celebra-
 ri: & qui conueniunt vitã ducant comunè & fa-
 ciant proportionabiliter simul oēs cões expensas

ita qui si non poterint in eisdem saltem plures simul in diuersis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem capitulo religiosæ ac circumspectæ personæ, quæ singulas abbatias eiusdem regni siue Prouinciæ non solum Monachorum, sed etiam monialium, secundum formam sibi præfixam, vice nostra studeant visitare corrigentes & reformantes, quæ correctionis & reformationis officio cognouerint indigere: ita qui si rectorem loci cognouerint ab administratione penitus amouendum denuncient Episcopo proprio, vt illum amouere procurent, qui si non fecerit, ipsi visitatores hoc referent ad Apostolicam sedem examinandum. Hoc ipsum regulares canonicos secundum ordinem suum volumus & præcipimus obseruari. Si verò in hac nouitate quicquam difficultatis emerferit, quæ per prædictas personas nequeat expediri, ad Apostolicam sedem iudicium, absque scandalo referatur: cæteris irrefragabiliter obseruatis, quæ concordati fuerint deliberatione prouisa. Porro Diocesani Episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare, vt cum ad ea prædicti visitatores accesserint, plus in illis inueniant quod commendandum, quam quod correctione sit dignum: attentissimi præcauentes ne per eos dicta monasteria indubitatis oneribus aggrauentur. Quia sic volumus superiorum iura seruari, vt inferiores nolimus iniurias sustinere. Ad hoc districtè præcipimus tædiocesanis Episcopis, quam personis quæ præerunt capitulis celebrandis, vt per censuram Ecclesiasticam appellatione remota compescant aduocatos

uocatos, patronos, vicedominos, rectores & consules, magnates & milites, seu quoslibet alios ne monasteria præsumant offendere in personis ac rebus. Et si forsitan offenderint eos ad satisfactionem compellere non omittant, vt liberius & quietius omnipotenti Deo valeant famulari.

13. Ne nimia religiosorum diuersitas grauem in Ecclesia Dei offensionem inducat, firmiter prohibemus, ne quis de cætero nouam religionem inueniat. Sed quicumque voluerit ad religionem conuerti vnã de approbatis assumat. Similiter qui voluerit religionis domum fundare de nouo regulam & institutionem accipiat de religionis approbatis. Illud etiam prohibemus, ne quis in diuersis monasterijs locum Monachi habere præsumat, nec vnus Abbas pluribus monasterijs præfidere.

14. Vt Clericorum mores & actus in melius refoventur, continenter & castè viuere studeant vniuersi præsertim in sacris ordinibus constituti ab omni libidinis vitio præcauētes, maximè illo propter quod ira Dei venit de cælo in filios diffidentia quatenus in conspectu Dei omnipotentis, puro corde ac mundo corpore valeant ministrare. Ne verò facilitas veniæ incertum, tribuat delinquendi: statuimus, vt qui deprehensi fuerint incontinentiæ vitio laborare, prout magis aut minus peccauerint, puniantur secundum canones sanctiones: quas efficacius & districtius præcipiemus obseruari, vt quos diuinus timor à malo non reuocat, temporalis saltè poena à peccato cohibeat. Si quis igitur hac de causa suspensus,

sus, diuina celebrare præsumperit, non solû Ec-
 clesiasticis beneficijs spoliatur, verumetiam pro
 hac duplici culpa, perpetuò deponatur. Prælati
 verò, qui tales præsumperint in suis iniquitatib.
 sustinere, maximè obtentu pecuniæ vel alterius
 cõmodi temporalis pari subiaceant vltioni. Qui
 autem secundum religionis suæ morem non ab-
 dicarunt copiam conjugalem, si lapsi fuerint, gra-
 uius puniantur, cùm legitimo matrimonio pos-
 sint vti. 15. A crapula & ebrietate omnes clerici
 diligenter abstineant, vnde vinum sibi temperet,
 & se vino: nec ad bibendum quispiam incitetur,
 cùm ebrietas mentis inducat exitium, & libidi-
 nis prouocet incentiuum. vnde illum abusum de-
 cernimus penitus abolendum, quo in quibusdã
 partibus ad potus æquales suo modo se obligant
 potatores: & ille iudicio talium plus laudatur,
 qui plures inebriat, & calices fœcũdioresexhau-
 rit. Si quis autem super his culpabilem se exhi-
 buerit, nisi à superiore commonitus satisfecerit
 competenter, à beneficio vel officio suspendatur.
 16. Clerici officia vel commercia secularia non
 exercent maximè inhonesta nimis, ioculatorib.
 & histrionibus non intendant: & tabernas pro-
 fus eant: nisi fortè causa necessitatis in itinere
 constituti. Ad aleas vel taxillos non ludant, nec
 huiusmodi ludis intersint: coronam & tonsuram
 habeant congruentem, & se in officijs diuinis, &
 alijs bonis exercent studijs diligenter. Clausa de-
 ferant de super indumeta, nimia breuitate vel lon-
 gitudine, non notanda. Pannis rubeis aut viridib.
 nec non manicis aut subtalaribus consumitijs,

seu

sen rostratis frenis, sellis, pectoralibus & calcari-
 bus deauratis, aut aliam superfluitatem gerenti-
 bus, non vtantur. Cappas manicatas ad diuinum
 officium intra Ecclesiam nulli gerant, sed nec a-
 libi, qui sunt in sacerdotio vel personatibus con-
 stituti, nisi iusti causa timoris exegerit habitum
 transformari. Fibulas omnino non ferant, neque
 corrigias auri vel argenti ornatum habentes, sed
 nec annulos, nisi quibus competit ex officio di-
 gnitatis. Pontifices aut in publico & in Ecclesia
 super indumentis lineis omnes vtantur, nisi Mo-
 nachi fuerint, quos oportet deferre habitum Mona-
 chalem, pallijs dissibulatis non vtantur in publi-
 co, sed vel post collum, vel antè pedes hinc inde
 connexis. Ex eodem Can. 33. Procuraciones quæ vi-
 sitationis ratione debentur Episcopis Archidiacon.
 vel quibuslibet alijs etiã Apostolicæ sedis legatis,
 aut nuncijs, absque manifesta & necessaria causa
 nullatenus exigantur, nisi quando presentialiter of-
 ficiū visitationis impendunt: & tunc euectionum
 & personarum mediocritatem obseruent, in Late-
 ranensi concilio definitam. Hoc adhibito modera-
 mine circa legatos & nuncios, vt cū oportuerit eos
 apud aliquem locum moram facere necessariam,
 ne locus ille propter illos nimium aggrauetur, pro-
 curaciones recipiat moderatas ab alijs Ecclesijs vel
 personis quæ nondam fuerunt de suis procuratio-
 nibus aggrauate, ita quod numerus procurationum
 numerum dierum, quibus huiusmodi moram fece-
 rint, nō excedat: & cū aliqua nō suffecerit per ipsam
 duæ vel plures coniungantur in vnam. Porro visita-
 tionis officium exercētes non quærant quæ sua, sed
 quæ Iesu Christi: prædicationi & exhortationi &
 correctioni & reformationi vaeando, vt fructu re-
 ferant qui non perit. Qui autem contra hoc venire

præsumperit & qui acceperat reddat, & Ecclesijs quæ taliter aggrauantur, tantundem impendat.
 34. Quia Prælati plerique vt procuracionem aut seruitium aliquod impédant legato, vel alij plus extorquent à subditis quam exoluant; & in eorum damnis lucra sectantes, quærunt prædam potius quàm subsidium in subiectis, id de cætero fieri prohibemus. Ex eodem Canone 49. Subinterminatione diuini iudicij penitus interdici-
 mus, vt causa cupiditatis nullus audeat excommunicationis vinculo aliquem innodare, vel absoluere innodatum, in illis maximè regionibus in quibus ex consuetudine cum excommunicatus absoluitur, pecuniaria pœna mulctatur, statuentes vt cum excommunicationis sententiam iniustam fuisse constiterit excommunicator ad restituendam pecuniam sic extortam, per censuram Ecclesiasticam compellatur, & nisi probabili fuerit errore deceptus, tantundem iniuriam passo persoluat: & si fortè soluendo non fuerit, animaduersione alia castigetur. Canone 60. Ascendentibus ad nos de diuersis mundi partibus Episcoporum querelis intelleximus graues & grandes quorundam Abbatum excessus, qui suis finibus non contenti, manus ad ea quæ sunt Episcop. dignitatis extendunt: de causis matrimonialibus cogno-
 cendo, iniungendo publicas pœnitentias concedendo, indulgentiarum literas & similia præsumendo: vnde contingit interdum, quod vilescat auctoritas apud multos. Volentes igitur in his Episcop. dignitati, & Abbatum prouidere saluti præfenti decreto firmiter prohibemus, ne quis Abbatum ad talia se præsumat extendere, si proprium voluerit perireu.

periculū euitare, nisi fortè quisquam eorū specialiter concessione, vel alia legitima causa huiusmodi valeat se tueri. Ex concilio Constantiensi, Sess. 39. Statutū de cōcilijs generalibus erga futura schismata edicto perpetuo sancimus & ordinamus, vt amodo concilia generalia celebrentur, ita qui primū à fine huius concilij in quinquennium immediatè sequens: Secundū verò à fine illius in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuò celebrētur in locis, quæ summus Pontifex per mensem ante finem cuiuslibet concilij, approbante & consentiente concilio, vel in eius defectu ipsum concilium deputare & assignare teneatur, vt sic per quandam continuationem semper aut concilium vigeat, per termini pendentiam expectetur, quæ terminum liceat summo Pontifici de suorum fratrum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio ob emergentes fortè casus abbreviare, sed nullatenus prorogetur. Locum autem pro futuro celebrando concilio deputatum absque euidenti necessitate non mutet. Ex eodem: Sessione 40. Sacrosancta generalis Synodus Constantiensis in Spiritu sancto legitimè congregata, vniuersalem Ecclesiam repræsens statuit & decreuit, quod futurus Romanus Pontifex per Dei gratiam de proximo assumendus cum hoc sacro concilio, vel deputandis per singulas nationes debeat reformare Ecclesiam in capite, & in membris & curiam Romanam secundum æquitatem, & bonum regimē Ecclesiæ, antequam hoc concilium dissoluatur super materijs articulorum, alias per nationes in

reformatorio oblatorum, quæ sequentur. Primò de numero, qualitate & natione dominorum Cardinalium. Item de reservationibus sedis Apostolicæ. Item de Annatis communibus seruitijs & minutis. Item de collationibus beneficiorum & gratijs expectatiuis. Item de confirmationibus electionum. Item de causis in Curia Romana tractandis vel non. Item de appellationibus ad Romanam curiam. Item de officijs cancellariæ & pœnitentiariæ. Item de exemptionibus & incorporationibus tempore schismatis factis. Item de commendis. Item de fructibus medij temporis. Item de non alienandis bonis Romanæ Ecclesiæ. Item propter quæ & quomodo Papa possit corrigi & deponi. Item de extirpatione simoniæ. Item de dispensationibus. Item de prouisione Papæ & Cardinalium. Item de indulgentijs. Item de decimis. Hoc adiecto quod facta per nationes deputatione prædicta, liceat alijs de licentia Papæ libere ad propria remeare. Ex eodem Concilio, Canone 7. Frequens generalium Conciliorum celebratio agri Domini cultura est præcipua, quæ vepres, spinas, tribulos, hæresum & errorum & schismatum extirpat, excessus corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem vberriam fertilitatis adducit. Illorum verò neglectus, præmissa disseminat atque fouet: hæc præteritorum temporum recordatio, & præsentium consideratio, ante oculos nostros ponunt. Ea propter hoc edicto perpetuò sancimus, decernimus & ordinamus, vt amodò concilia generalia celebrentur; ita quod primùm à fine huius
conci-

concilij in quinquennium immediatè sequens secundum verò à fine illius immediatè sequentis concilij in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuò celebrentur, in locis quæ summus Pontifex per mensem ante finem cuiuslibet concilij, approbante & consentiente concilio, vel in eius defectum, ipsum concilium deputare & assignare teneatur, vt sic per quandam continuationem semper, aut concilium vigeat, vt per termini pèdentiam expectetur, quem terminum liceat summo Pontifici de fratrum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, ob emergentes fortè casus abbreviare; sed nullatenus prorogetur.

Ex eodem Concilio, Canone decimo quinto. Inter ceteros Prælatorum & Clericorum excessus hoc maximè inoleuit, quòd spreta in vestibus forna Ecclesiasticæ honestatis, plurimi delectantur esse deformes, & cupiunt laicis conformari quodque mente gerunt, habitu confidentur.

Vnde præter cætera quæ circa vestes, tonsuram & habitus clericorum tam in formis quam in coloribus, atque comam seu capillos, vitamque & honestatem clericorum iura statuunt, & quæ nimium collapsa sunt tam in secularibus quam in regularibus: sacro approbante concilio innouamus, & præcipimus diligentius obseruari illum specialiter abusum (eodem approbante concilio) decernimus penitus abolendum, quod in quibusdam partibus nonnulli clerici

rici

rici & personæ Ecclesiasticæ, seculares & regulares, etiam qui magis execramur prælati Ecclesiarum, mancas ad cubitum pendentes, & longas cum magna sumptuosa superfluitate vestes etiam fissas retrò, & in lateribus cum fodraturis ultra oram excedentibus etiam in fissuris deferunt, & cutalibus in Ecclesijs cum suppellicijs ac alijs vestibus ad cultum & officium Ecclesiasticum ordinatis, etiam intra Ecclesias ipsas, in quibus beneficiati existunt, non verentur diuinis officijs interesse. Hanc vestium deformitatem in quibuscunque personis Ecclesiasticis reprobamus, ac usum talium inhibemus: contrarium autem facientes vt transgressores canonum puniantur: specialiter statuentes, vt quicumque beneficiatus aut officium in Ecclesia gerens, in habitu huiusmodi diuinis officijs præsumperit interesse, pro qualibet vice à participatione prouentuum Ecclesiasticorum per mensem nouerit se suspensum: fructuosa illi fabricæ illius Ecclesiæ applicentur.

Ex Concilio Basiliensi: Sessione 28. Decretis Synodalibus conciliorum generalium, neruus regulæ Ecclesiasticæ ac disciplinæ salutaris innititur. Ex eodem Concilio, Sess. 29. Et sperandum est, vbi re ipsa plenius digesta summa, Pontifex effectum citationis huius aduerterit in quærenda ipsius & aliorum salute versari, vt languor acerrimus à corpore mystico Ecclesiæ depellatur, non adeò aduersus citationem ipsam succenserebit: que etsi aliquid amaritudinis more salubris medicinæ in primo gustu ferre videatur: eam tamen in nouissimis iucundam & salutiferam esse Deo aspirante

rante perferret, nec eam bono publico aut charitati aduersam: imò potius suæ salutis ac Ecclesię necessitati accommodam fuisse cognoscit: verò tale aliquid priora ignorasse secula commemorat, si rerum gestarum procurat historias: non statim summos Pontifices de corrigendis defectibus fuisse admonitos conspiciet, sed etiam depositos à Papatu, ac etiam nonnullis obedientiam ex multis causis fuisse subtractam. Sed si abusu incrementa nunc vigentia: si longam & fortem aduersus sanctam Synodum & reformationem Ecclesię resipiscentiam perseuerantē, quæ priora secula ignorarunt inaduertat: nihil admirabitur huius citationis nūc repertum fuisse antidotum. Ex eodem Concilio, Sessione 30. Sed quod cum dolore referimus, ipse Dominus Eugenius infra assignatum terminum, neque per se neque per aliū comparere voluit: aut minimum excusationem, si quam haberet transmittere, imò correctionem effugere volens dissolutionem & translationem concilij, quod de iure non poterat de facto pendente termino attentauit. Ex eodem Concilio, Sessione 34. Hęc sancta Synodus Basiliensis in Spiritu sancto legitimè congregata, vniuersalem Ecclesiam representans necessarium esse iudicans, vt cui pia non prodest correctio debita, non parcat abscissio. Ex Concilio eodem, Sess. 35. Sacrosancta generalis Basiliensis Synodus &c. Ad perpetuam rei memoriam sollicitudinem generalium Conciliorum, quorum frequens celebratio agrı dominici præcipua cultura est, maximè fieri decet vt euellent, & destruant vepres & tribulos errorum:

rorum:

rorum : ædificentque & plantent sanam doctrinam veritatis, per quam animæ hominum nutriuntur in salutem. Quod attendens hæc sancta Synodus, volensque errores varios aduersus Evangelicam veritatem, & determinaciones Ecclesie pullulantes extinguere tres Catholicas veritates fidei cordibus omnium Christianorum per solenne decretum suæ sessionis firmius inserere curauit : cuius decreti tenor talis & sacrosancta generalis Basilien. &c. Ad perpetuam rei memoriam. Sicut vna est Christi Ecclesia ita &c. vt habetur in 33. Sessione. His sic præmissis insuper prouidendum fuit, vt ea rescinderentur sarculo Ecclesiasticæ sollicitudinis, quæ in aduersum errata sunt.

Ex Basiliensi concilio, Sessione 41. Hæc sancta Synodus necessarium esse iudicans : vt cui pia non proderat correctio, debita non parceret abscessio. Ex eodem Concilio Sessione 45. & vlt. Animaduertât patres de concilio verba illa quæ scribuntur, in Paralipomenon : videre quid faciatis, non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini : & quodcunque iudicaueritis, in vos redundabit. Sit timor Domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite. Meminerit ergo quilibet iuramenti in receptione sua ad sacrum concilium præstiti, videlicet quod salubre concilium dabit secundum Deum, & conscientiam suam. In hoc loco vbi de communi totius Christiani populi salute agitur, omnis minima culpa, maxima est, in districto Dei iudicio seueriter plectenda.

Ex Ba.

Ex Basiliensi Concilio, Sessione 19. Canone vndecimo. Quicumque clericus cuiuscunque status, conditionis, religionis, dignitatis, etiamsi Pontificalis vel alterius præminentie existat, qui post huius constitutionis notitiam, quam habere præsumatur, per duos menses post publicationem eiusdem, in Ecclesijs cathedralibus, quam ipsi dicecesani omninò facere teneantur: postquam eadem constitutio ad eorum notitiam peruenerit, fuerit publicus concubinarus, à perceptione fructuum omnium suorum beneficiorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus: quos si superior in fabricam vel aliam euidentem Ecclesiarum utilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur conuertat: nec non & huiusmodi publicum concubinarium, vt primum talem esse innotuerit, mox sius superior monere teneatur, vt infra breuissimum terminum concubinam dimittat. Quam si non dimiserit, vel dimissam aut aliam publicè resumpserit iubet hæc S. Synodus, vt ipsum suis omnibus beneficijs omninò priuet.

Et nihilominus hi publici concubinarij, vltique quo cum eis per suos superiores post ipsarum concubinarum dimissionem, manifestamq; vitæ emendationem fuerit dispensatum ad susceptionem quorumcunque bonorum, dignitatum, beneficiorum, vel officiorū sint inhabiles. Qui si post dispensationem recidiuo vomitu ad huiusmodi publicum cōcubinatum recierint, sine spe alicuius dispensationis ad prædicta prorsus inhabiles

exi-

existent Quod si hi, ad quos talium correctio pertinet eos (vt prædictum est) punire neglexerint, eorum superiores tam in ipsos de neglectu, qui in illos pro concubinato, modis omnibus digna punitione animaduertant. In Concilijs etiam provincialibus & synodalibus aduersus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per suspensionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna poena seueriter procedatur. Et si hi quorum destitutio ad summum Pontificem spectat per Concilia provincialia aut suos superiores, propter publicum concubinatum reperiuntur priuatione digni, statim cum processu inquisitionis ipsius summo Pontifici deferantur. Eadem diligentia & inquisitio in quibuscunque Capitulis generalibus & provincialibus, quo ad suos feruetur, poenis alijs contra prædictos & alios non concubinarios statutis in suo robore permanferis. Publici autem intelligendi sunt non solum hi, quorum concubinatus per sententiam, aut confessionem in iure factam, seu per rei euidentiam, quo nulla possit tergiversatione celari, notorius est: sed qui mulierem de incontinentia suspectam & infamatam tenet, & per suum superiorem admonitus, ipsam cum effectu non dimittit. Quia verò in quibusdam regionibus nonnulli iurisdictionem Ecclesiasticam habentes, pecuniarias quæstus à concubinarijs percipere non erubescunt, patiendo eos in tali feditate sordescere: sub poena maledictionis eterne præcipit, ne deinceps sub pacto, compositione aut spe alicuius quæstus talia quouis modo tolerent aut dissimulent; alioquin

quin ultra præmissam negligentia pœnam, duplum eius quod propterea acceperint, restituere ad pios vsus omninò teneantur & compellantur. Ipsas autem concubinas seu mulieres suspectas, prælati modis omnibus curent à suis subditis, etiam per brachij secularis auxilium (si opus fuerit) penitus arcere: qui etiam ex tali concubinato procreatos filios, apud patres suos cohabitare nò permittant. Iubet insuper hæc S. Synodus, vt etiã in prædictis Synodis & Capitulis hæc constitutio publicetur, & quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum diuisionem moneat diligenter. Iniungit præterea omnibus secularibus viris, etiam si regali præfulgeant dignitate, ne vllũ quaecunq; inferant impedimentum, quocunq; quæsito colore, prælatis ratione sui officij aduersus suos subditos pro huiusmodi concubinato procedunt. Et cum omne fornicationis crimen lege diuina prohibitum sit, & sub peccati mortalis pœna necessariò euitandum, monet omnes laicos tam vxoratos quam solutos, vt similiter à concubinato abstineant. Nimis enim reprehensibilis qui vxorem habet, & ad alienam mulierem accedit: qui verò solutus est, si continere nolit, iuxta Apostoli consilium vxorem ducat. Pro huius autem diuini obseruatione præcepti, hi ad quos pertinet, tam salutaribus monitis, quam alijs canonicis remedijs omni studio laborent.

Ex eodem Concilio, Sessione 28. Vt enim ille sanctissimus & doctissimus Leo Papa inquit. Totius familie Domini status & ordo mutabitur si quod requiritur in corpore, non inuenitur in capite

capite

pite. Integritas etiam præfidentium, salus dignoscitur esse inferiorum.

Ex Concilio Ferrariensi, Sessione 3. In quarta deinde parte declaravit, nulla ratione fieri posse, ut pax inter nos componatur, nisi prius scilicet & dissidij nostri causa penitus tollatur, quemadmodum agris corporibus solet euenire, quæ tunc bene sanantur, cum radices ægritudinis euelluntur.

Ex Concilio Lateranensi, Sessione 6. Fit electio vigintiquatuor prælatorum, qui adsint cum Cardinalibus in his, quæ pertractanda sunt coram Pontifice. Et distributi sunt per classes, vna classis erat ad conferenda pertinentia ad componendam pacem inter principes, & extirpandum schisma. Alia ad tractandum quæ pertinent ad generalem reformationem curiæ. Tertia verò ad ea quæ pertinerent ad fidem & pragmaticam sanctionem.

CAPVT II.

Testimonia de disciplina Ecclesiastica ex classe secundæ particularium conciliorum desumpta.

EX Concilio Ancyrano: Canone 1. Præbiteros, qui immolauerunt, & postea certamentum inierunt, si hoc ipsum ex fide, & nõ aliquo argumento sibi met præparantes, egerunt veterum tenere viderentur, aut tormentis subijci poterant.